

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Ügyszám: **Vj-178/2005/18.**

Iktatási szám: AM/231/2006/9.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a **Generali-Providencia Biztosító Rt.** (Budapest) ellen fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása miatt indított eljárásban tárgyaláson kívül meghozta az alábbi

határozatot

A Versenytanács az eljárást megszünteti.

A határozat felülvizsgálatát a kézhezvételtől számított 30 napon belül a Fővárosi Bíróságnak címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtható keresettel lehet kérni.

I n d o k o l á s

A Gazdasági Versenyhivatal annak vizsgálatára indított versenyfelügyeleti eljárást a Generali-Providencia Biztosító Rt. ellen, hogy az eljárás alá vont a „Horizont Lakás Plusz” termékével kapcsolatos tájékoztatási gyakorlatával megsértette-e a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló többször módosított 1996. évi LVII. törvény (továbbiakban: Tptv.) fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására vonatkozó III. fejezetének rendelkezéseit.

I.

Az eljárás alá vont, az érintett piac

1. Az eljárás alá vont élet- és nem-életbiztosítási ágban biztosítási tevékenység folytatására jogosult. Jelenlegi formájában 1999-ben a Providencia Osztrák-Magyar Biztosító Rt-nek a Generali Budapest Biztosító Rt-be történő beolvadásával jött létre.
2. Az eljárás alá vont kizárólag biztosítási tevékenységet és azzal közvetlenül összefüggő üzletszerű tevékenységet folytathat.

A biztosítási tevékenységgel közvetlenül összefüggő tevékenységként ügynöki tevékenységet végez egyes pénzügyi szervezetek részére, így hiteltermékeket is közvetít(ett), a Raiffeisen Bank Rt. (a továbbiakban: Raiffeisen), a CIB Bank Rt. (a továbbiakban: CIB), a Földhitel- és Jelzálogbank Rt. (a továbbiakban: FHB), a Lakáskassza Első Általános Lakástakarékpénztár Rt. (a továbbiakban: Lakáskassza), illetve a Bank Austria Creditanstalt Hungary Rt. (a továbbiakban: BA/CA) részére.

A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 3.§-ának (9) bekezdése értelmében a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének (a továbbiakban: PSZÁF) engedélye nélkül végezhető a törvény 2. számú melléklete I. fejezete 12. pontja szerinti pénzügyi szolgáltatás közvetítése (ügynöki tevékenység). A Hpt. 8.§-ának (4) bekezdése értelmében pénzügyi szolgáltatás közvetítését pénzügyi intézménynek nem minősülő gazdasági társaság, szövetkezet vagy egyéni vállalkozó is végezheti.

3. A jelen eljárásban érintett piacnak minősül egyrészt a lakossági ügyfelek részére nyújtott lakáshitelek piaca, másrészt az életbiztosítások piaca. Érintett földrajzi piacnak Magyarország területe tekintendő.

4. Lakáscélú felhasználásra több mint kétszáz hitelintézeti kölcsönterméket lehetett igénybe venni a vizsgált időszakban, így különösen piaci kamatozású jelzálog alapú hiteleket, kamattámogatásos lakáscélú hiteleket (ezen belül kiegészítő kamattámogatásos jelzálog alapú hitelt, jelzáloglevél kamattámogatásos vagy forrásoldali támogatásos jelzáloghitelt), valamint állami kezességvállalással egybekötött hiteleket.

2001 elejéhez képest 2004 közepére a lakáshitelek állománya több mint kilencszeresére nőtt, azzal, hogy 2003 végétől a növekedés üteme lassult. A lakáshitel-állomány 2004. évi változása nemcsak mennyiségi, hanem szerkezeti változást is magában foglal, a támogatott hitelek aránya csökkent, jelentős mértékben tért nyertek a deviza alapú konstrukciók, valamint megjelentek az ingatlanlízing termékek.

5. A biztosítók a bankokkal való együttműködés révén egyrészt mint ügynökök szereplői a piacnak, másrészt a hitelintézetek és a velük együttműködő biztosítók által kínált lakáshitel termékek között vannak eleve életbiztosítással kombinált termékek is. Ezekre az a jellemző, hogy a biztosítási szerződés futamideje alatt a hitelintézetnek tőkét nem, csak kamatot és kezelési költséget törleszt az ügyfél, a tőkét meghatározott időpontokban (jellemzően 10 év után), végső soron a biztosítási szerződés futamidejének lejártakor a biztosításban realizált összegből fizeti meg a kölcsön adósa, azonban a biztosító részére folyamatosan fizetnie kell a biztosítás díját. Az ilyen kombinált termékek előnye, hogy az adós esetleges halála (rokkantsága) esetén a biztosító visszafizeti a banknak a kölcsön fennmaradt összegét, hátránya viszont, hogy összességében magasabb lehet a fogyasztó havi terhe, mint egy hagyományos kölcsönnél.

Az 1990-es évek végén kötött megállapodások keretében a bankok vállalták, hogy a biztosítóknál lépcsőzetes életbiztosítási szerződéssel rendelkező ügyfél részére hosszúlejáratú kölcsönt nyújtanak, amennyiben azok hitelképesek. A 2002 után született megállapodások alapján a bankok ajánlatában szereplő kombinált termékek főként a támogatott lakáshitel igényekre épülnek, azonban a kapcsolódó biztosítási díj miatt drágábbak a hagyományos lakáskölcsönöknél, ugyanakkor ha megfelelnek a jelenlegi adott jogszabályi előírásoknak, az életbiztosítás kapcsán kedvezőbb adózási szabályok irányadók.

6. A PSZÁF adatai szerint a 2005. év III. negyedévének végén az életbiztosítási üzletágban a szerződésállomány 3.363.728 darab, ebből a vegyes életbiztosítások száma 1.168.588 darab volt. A Magyar Biztosítók Szövetségének 2005. I-IV. negyedéves jelentése szerint az életbiztosítási ágazat összdíjbevételele adott időszakban 302.101.566 ezer forint volt, ebből az eljárás alá vont díjbevétele 31.501.232 ezer forintot tett ki, s ezzel piaci részesedése 10,4%-ot ért el.

II.

Az eljárás alá vont vizsgált magatartása

7. Az eljárás alá vont jogelődei 1998. november 1-jén vezették be a „G40” módosított jelzőszámú „Horizont Lakás Plusz” terméket, amely a fogyasztó választása szerint magában foglalhatott egy „Horizont” életbiztosítást, egy „Lakáskassza” lakástakarékpénztári szerződést és a hitelfelvétel lehetőségét egy adott banktól (a „Lakás” kifejezés a Lakáskassza Rt-vel kötendő lakástakarékpénztári szerződésre, a „Plusz” szó a lakáshitel felvételének lehetőségére kívánt utalni).

A mindkét biztosító kínálatában szereplő „Horizont” elnevezésű termék egy 20 éves tartamú, többszöri elérésre és/vagy haláleseti kifizetésre szóló, előrehozott szolgáltatású, rendszeres díjfizetésű vegyes életbiztosítás, amely a szerződés lejáratát megelőzően előre meghatározott időpontú és összegű részteljesítések formájában igény szerint többször nyújt elérési szolgáltatásokat és/vagy haláleseti szolgáltatást. Biztosítási eseménynek minősül a biztosított életben léte a részteljesítési időpontokban és/vagy a biztosított halála a szerződés lejáratát megelőzően. Az elérési szolgáltatás keretében az e szolgáltatásra megjelölt kedvezményezett kérelmére a 10. biztosítási évfordulón kifizeti a kezdeti biztosítási összeg 45%-át és a szerződéskötéstől a 10. évfordulóig felhalmozott nyereségrészesedést, a 15. évfordulón a kezdeti biztosítási összeg 25%-át és a 10-15. év között felhalmozott nyereségrészesedést, a 20. évfordulón (a lejárat időpontjában) a kezdeti biztosítási összeg 30%-át, a 15-20. év között felhalmozott nyereségrészesedést, valamint az értékkeövetésből adódó biztosítási összeg növekményét.

Ha a fogyasztó lakáscélú bankkölcsönt kíván igénybe venni, akkor erre a szerződés 5. évében nyílik lehetősége. A lakáscélú kölcsön felvételéhez előírt önrészt az életbiztosítási szerződéssel egy időben megkötött 51 hónapos lakástakarékpénztári szerződés biztosíthatta. A fogyasztó a banktól felvett 15 éves kölcsönnek a kamatait és kezelési költségeit fizeti a bank felé, a tőketartozás törlesztése az életbiztosítás 10., 15. és 20. évében kifizetésre kerülő elérési részteljesítésekből történik. Mindez azt jelenti, hogy a fogyasztó az első 5 évben az életbiztosítási és a lakástakarékpénztári szerződés díját fizeti, ezt követően pedig az életbiztosítási szerződés díját és a felvett lakáskölcsön kamatait.

8. A biztosítási termék terjesztéséhez az eljárás alá vont, illetőleg jogelődjei több közvetítőcsatornát vettek igénybe, így például

- az ún. kompozit (vagyis az élet- és a nem-életbiztosítási termékeket egyaránt közvetítő) hálózatokat,
- az ún. „Élet Szervezeteket” (amelyek kizárólag az életbiztosítási ágba tartozó termékeket, illetőleg azt kiegészítő termékeket terjesztenek),

- biztosításközvetítói hálózatok (MBI Nemzetközi Marketing Tanácsadó és Biztosításközvetítő Kft., OVB Magyarországi Általános Pénzügyi Közvetítő Kft., Safe Invest Hun Biztosításközvetítő Kft.).

Az értékesítés során az értékesítési hálózat adott csatornájától függően más-más bank hiteltermékét ajánlották.

9. Mivel a „Horizont Lakás Plusz” egy különleges törlesztésű hitelkonstrukciót is magában foglalhat, a hitel nem vehető igénybe bármely banktól, csak attól, amelyikkel az eljárás alá vont megállapodást kötött.

1998-ban az eljárás alá vont jogelődjei három bankkal kötöttek együttműködési megállapodást, a Providencia Osztrák-Magyar Biztosító Rt. a CIB-bel, a Generali Budapest Biztosító Rt. a Raiffeisen-nel, illetőleg mindkét biztosító a BA/CA-val.

Az együttműködési megállapodásokban a bankok vállalták, hogy a biztosító „Horizont” életbiztosítására szerződést kötött ügyfeleknek a biztosítási szerződés fedezete mellett, legfeljebb 15 éves lejáratú, a biztosítási szerződés tartamához igazodó kölcsönt nyújtanak. Az együttműködési megállapodások értelmében a hitelkérelem benyújtását követően az adott bank minden esetben hitelképességi vizsgálatot végez, s a hitelnyújtás feltétele, hogy az ügyfél a hitelképességi vizsgálatban alkalmazott bonitási feltételeknek megfeleljen. A bonitásvizsgálat feltételeit az együttműködési megállapodások külön melléklete tartalmazza. A megállapodások szerint az ügyfél által megkötendő biztosítási szerződés anyagával egyidejűleg az ügyfél a bonitásvizsgálat főbb szempontjairól a mellékletnek megfelelő írásbeli tájékoztatót kap. A megállapodások határozatlan időre szólnak, s azokat bármelyik fél a meghatározott felmondási idővel írásban felmondhatja, illetve a felek azt közös megegyezéssel is megszüntethetik, ugyanakkor az együttműködési megállapodás megszűnése nem érinti a szerződő feleknek a nyújtott hitelekkel összefüggésben keletkezett jogait és kötelezettségeit. A megszűnésig létrejött életbiztosítási szerződéseket a bank az életbiztosítási szerződés létrejöttekor hatályban lévő megállapodás szerint kezeli.

10. Az 1999. május 3-án érvénybe lépett vezérigazgatói utasítás előírta, hogy az ügyféllel ismertetni kell a partnerbank (a BA/CA, a CIB, a Raiffeisen) bonitásvizsgálati és hitelfeltételeit. A megfelelő tájékoztatás elismeréseként az érdekelt személlyel alá kell írni a banki tájékoztatót és egy példányt át kell adni a részére. A banki hitelfeltételek átvétele és alá írása nem kötelező, s hiánya esetén is létrejöhet az életbiztosítási szerződés, azonban ebben az esetben a biztosítási ajánlaton a szerződő/biztosított aláírásával igazolja, hogy a banki hitelfeltételek tájékoztatóját nem kéri.

Az Életbiztosítási Osztály vezetője már korábban körlevélben írta elő, hogy 1998. december 1-től az aláírt biztosítási ajánlatokat csak az aláírt „Bonitásvizsgálati és hitelfeltételek” című nyomtatvánnyal együtt lehet az igazgatási dolgozónak leadni.

11. 2002 júliusát megelőzően a fogyasztóknak a biztosítási ajánlat aláírása és benyújtása előtt a biztosítási termékről, illetőleg a hitelfelvétel lehetőségéről adott tájékoztatására (az általános szerződési feltételeken kívül) a Versenytanács által ismerten az alábbiak szerint került sor:

- az ügyfélszolgálaton elhelyezett, illetőleg az ügynökök által átadott szórólapok (leprellők) alkalmazása,
- értékesítési segédleteken alapuló szóbeli tájékoztatások, amelyekre a biztosításközvetítők fogyasztóknak nyújtott tájékoztatása épült,

- a biztosítási ajánlati formanyomtatvány, illetőleg az ehhez kapcsolódó dokumentumok.

11.1. a fogyasztókhöz eljuttatott leporello 1.

A reklám ismerteti a „Generali lakásfinanszírozási program” egyes elemeit, s a leporello külön oldalon tartalmazza a CIB logóját és egy rövid ismertetőt a bankról.

11.2. a fogyasztókhöz eljuttatott leporello 2.

A reklám ismertetést ad a „Generali lakásfinanszírozási program”-ról, s külön oldalon tartalmazza a BA/CA logóját és egy rövid ismertetőt a bankról.

11.3. a fogyasztókhöz eljuttatott leporello 3.

A reklám szerint „amennyiben Ön Horizont életbiztosítást köt, a díjak legalább 5 éves fizetése után Ön kedvezményes lakásvásárlási vagy felújítási bankhitelhez juthat... Hogy hol juthat Ön ehhez a hitelhez? A CIB Közép-Európai Nemzetközi Bank Rt. és a Lakáskassza irodáiban.” A reklámban két oldalas ismertető szerepel a CIB-ről.

11.4. a fogyasztókhöz eljuttatott leporello 4.

A reklám egyebek között közli, „amennyiben Ön Horizont életbiztosítást köt, a díjak legalább 5 éves fizetése után Ön kedvezményes lakásvásárlási vagy felújítási bankhitelhez juthat... Hogy hol juthat Ön ehhez a hitelhez? A Bank Austria Creditanstalt Hungary Rt. és a Lakáskassza irodáiban.” Az anyag két oldalas ismertetőt foglal magában a BA/CA-ról.

11.5. négy oldalas értékesítési segédlet 1.

Az anyag ismertetést tartalmaz a „Lakás Horizont Plusz” finanszírozási termékcsomagról. A 4. oldalon ismertető olvasható a BA/CA-ról.

11.6. négy oldalas értékesítési segédlet 2.

Az anyag 3. oldala szól arról, hogy az elérésre és halálesetre szóló előrehozott szolgáltatású életbiztosítást kötött ügyfél telek-, ház és lakásvásárlási vagy ház-, illetve lakásfelújítási hitelhez juthat, annak közlésével, hogy „a bank a hitelkérelmeket egyedi elbírálásban részesíti.”

11.7. a „Lakás Horizont Plusz” finanszírozási csomag oktatási anyaga

Az anyag szerint az az ügyfél, aki egy elérésre és halálesetre szóló előrehozott szolgáltatású életbiztosítást kötött, telek-, ház és lakásvásárlási vagy ház-, illetve lakásfelújítási hitelhez juthat. Az anyag ehhez kapcsolódóan azt is tartalmazza, hogy „a bank a hitelkérelmeket egyedi elbírálásban részesíti,” „a hitelkérelem benyújtását követően a bank minden esetben hitelképességi vizsgálatot végez. A hitelnyújtás feltétele, hogy az ügyfél a hitelképességi vizsgálatban alkalmazott bonitási feltételeknek megfeleljen.”

11.8. ajánlati formanyomtatvány

A szerződő (fogyasztó) által aláírt biztosítási ajánlati formanyomtatványon a szerződő kijelenti, hogy a vonatkozó biztosítási feltételeket és az „Ügyféltájékoztatót” átvette, azokat megismerte és elfogadta.

11.9. A BA/CA „Bonitásvizsgálati és hitelfeltételek” formanyomtatvány

A BA/CA „Bonitásvizsgálati és hitelfeltételek” formanyomtatványán közlésre kerül, hogy a BA/CA az eljárás alá vonttal kötött megállapodás értelmében hitelfelvételi lehetőséget biztosít az „Elérésre és halálesetre szóló, előrehozott szolgáltatású életbiztosítás” (G40) fedezete mellett. A formanyomtatvány tájékoztatást ad a bonitásvizsgálati feltételekről, a hitelkérelem benyújtásának feltételeiről, a hitel fedezeteiről stb., azt is rögzítve, hogy a bank a hitelnyújtást megelőzően minden hitelkérelmező hitelképességét megvizsgálja és a hitelképességi vizsgálat eredményeként eldönti, hogy mely hitelkérelmezőnek és milyen összegben nyújt hitelt.

11.10. az OVB hálózatban és a Safe Invest hálózatban alkalmazott Raiffeisen nyomtatvány a hitelnyújtás feltételeiről

A csak a Raiffeisen-t kínáló OVB és Safe Invest hálózat esetében a bank által a hitelnyújtás feltételeiről alkalmazott nyomtatványban közlésre kerül, hogy a Raiffeisen és az eljárás alá vont közötti megállapodás értelmében a lépcsőzetes szolgáltatású életbiztosítás fedezete mellett hitelfelvételi lehetőséget biztosít. A biztosított (a szerződő) tudomásul veszi, hogy a bank a hitelnyújtást megelőzően minden hitelkérelmező hitelképességét megvizsgálja és a hitelképességi vizsgálat eredménye alapján eldönti, hogy mely hitelkérelmező kaphat hitelt. A hitelnyújtás feltétele a hitelképességi vizsgálat pozitív eredménye. A nyomtatvány ismerteti a hitelkérelem benyújtásának feltételeit, a bank által megvizsgálendő feltételeket, a hitel fedezeteit.

12. Az eljárás alá vont a termékcsomag értékesítését 2002. július 1-jével megszüntette, ezt követően csak önállóan, kapcsolódó hitellehetőség nélkül kerül kötésre a „Horizont” életbiztosítást, nem úgy, mint korábban, a „Lakás Horizont Plusz” termékcsomag részeként. Ha a fogyasztó az életbiztosítását lakáshitelhez kívánja kapcsolni, akkor az eljárás alá vont üzletkötője a fogyasztót az Ingatlan Plusz Kft. (mint a bankok pénzügyi szolgáltatásának közvetítője) által működtetett ún. „Generali Lakáshitel Asszisztenciá”-hoz irányítja, amely előzetes hitelbírálatot követően ismerteti az eljárás alá vonttal együttműködési szerződést kötött bankok által kínált lehetőségeket.

A „Generali Lakáshitel Asszisztencia” szolgáltatás ajánlásának két módja van: egyrészt az ügyfél tájékoztatása a „Generali Lakáshitel Asszisztencia” létezéséről, telefonszámáról, alapvető szolgáltatásairól a nyomtatványként is megrendelhető szórólap és kártya átadása mellett, másrészt a szintén nyomtatványként megrendelhető ún. „előzetes adóminősítési kérdőív” átadásával. A kérdőív „Generali Lakáshitel Asszisztenciá”-hoz történő eljuttatása esetén a „Generali Lakáshitel Asszisztencia” az ügyfelet a megadott telefonszámon felhívja és tájékoztatja hitelfelvételi lehetőségeiről és az esetlegesen javasolt hitelkonstrukcióról.

13. 2002 júliusát követően az eljárás alá vont által a fogyasztóknak nyújtott tájékoztatást illetően az alábbiak ismertek:

13.1. „Hírlevél”

Az eljárás alá vont által a fogyasztóknak megküldött „Hírlevél” szerint „a Generali Lakáshitel Asszisztencia révén a Generali-Providencia partner bankjainak lakáshitel-kínálata közvetlenül elérhetővé válik az Ön számára a kijelölt ügyfélszolgálatokon.”

13.2. Internet

Az eljárás alá vont www.general.hu címen elérhető honlapján egyebek között az alábbi olvasható:

„Szeretne lakáshitelt felvenni úgy, hogy közben életbiztosítással védi szeretteit? Ha igen, akkor Önnek ajánljuk a Horizont életbiztosítást, amellyel az FHB állami támogatással kiegészített lakáshitelei is könnyen és kényelmesen elérhetővé válhatnak az Ön számára!”

„Ha Ön a lakáshitel felvételével egy időben életbiztosítási védelmet szeretne biztosítani szerettei számára, akkor válassza a Horizont életbiztosítást és igényelje a hozzá kapcsolható FHB lakáshitelek valamelyikét!”

Az interneten az is ismertetésre kerül, hogy kik kaphatják meg a kölcsönt, milyen feltételeket kell teljesíteniük.

A „Generali Lakáshitel Asszisztencia” oldalon az alábbiak szerepelnek:

„Kik a partner bankok? Széleskörű hitelválasztékunkat három partnerünk biztosítja: a Földhitel- és Jelzálogbank Rt., a Raiffeisen Bank Rt. és a CIB Bank Rt.”

Ugyanezen terméket az FHB is feltünteti saját honlapján „Lakáskölcsön életbiztosítás fedezete mellett” cím alatt, más biztosítók mellett: „Az FHB Földhitel- és Jelzálogbank Részvénytársaság és az alábbi biztosító társaságok olyan speciális hitelkonstrukciót dolgozott ki, amely ötvözi a bankhitel és az életbiztosítás kínálta lehetőségeket: ... Generali-Providencia Biztosító Rt.” „Amennyiben Ön fenti Biztosítóval megkötött életbiztosítással rendelkezik, úgy lehetőség nyílik a bankhitel biztosítással kombinált konstrukciójának igénybe vételére...”

14. Az eljárás alá vont nyilatkozata szerint a sajtóban a biztosítási termékkel kapcsolatban reklámot nem tett közzé.

15. Az eljárás alá vont tevékenységére irányadó ágazati törvények részletesen szólnak a fogyasztók irányában teljesítendő tájékoztatási kötelezettségről.

A biztosítóintézetekről és a biztosítási tevékenységről szóló 1995. évi XCVI. törvény 102.§-a a törvény hatályba lépésétől kezdődően tartalmazta a biztosítót az ügyfelei irányában terhelő tájékoztatási kötelezettség különös szabályait. A törvény 102.§-ának 2002. február 1-től hatályos - többször módosított - (1) bekezdése szerint a biztosítónak a szerződés megkötése előtt bizonyítható módon, közérthető, egyértelmű és részletes tájékoztatást kell adnia a szerződést kötni kívánó ügyfél részére a biztosító főbb adatairól (a társaság neve, jogi formája és címe) és a biztosítási szerződés jellemzőiről. A biztosító a tájékoztatást elektronikus kereskedelmi szolgáltatás nyújtása esetén az ügyfél számára folyamatosan és könnyen elérhető módon elektronikus úton is köteles volt elérhetővé tenni. A biztosítási szerződésre vonatkozó tájékoztatás fontosabb jellemzőit a törvény 6. számú melléklete tartalmazta. A (3) bekezdés értelmében a biztosító a szerződés megkötése előtt bizonyítható módon köteles volt beszerezni ügyfele arra vonatkozó külön nyilatkozatát, hogy ezt a tájékoztatást megkapta. E nyilatkozatnak tartalmaznia kellett azt is, hogy az ügyfél a szerződés megkötése előtt milyen más, a megkötendő biztosítási szerződéssel összefüggő tájékoztatást kapott meg.

A korábbi törvény helyébe lépett, a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény 166.§-ának (1) bekezdése egyebek között előírja, hogy életbiztosítási szerződés megkötése előtt a biztosító, illetve a biztosításközvetítő köteles felmérni, illetve legalább az ügyfél által megadott információk alapján pontosítani az ügyfél igényeit. A (7)

bekezdés szerint a biztosító a szerződés megkötése előtt bizonyítható módon köteles beszerezni ügyfele arra vonatkozó külön nyilatkozatát, hogy a törvényben meghatározott tájékoztatást megkapta. E nyilatkozatnak tartalmaznia kell azt is, hogy az ügyfél a szerződés megkötése előtt milyen más, a megkötendő biztosítási szerződéssel összefüggő tájékoztatást kapott meg.

III.

A vizsgálati jelentés

16. A vizsgáló aláhúzta, lakáshitel termékek esetén lényeges tulajdonság a lakáshitelt nyújtó bank személye, általános tájékoztatás esetén ezen kör korlátozottságának ténye.

17. Megállapította, az elsődlegesen elérhető szórólapok tartalmazták a bankok nevét, s az ajánlathoz csatolt bonitásvizsgálati nyilatkozatok szintén a bank nevével kerültek kiadásra, tehát az ügyfél egy meghatározott szolgáltatóval találkozott. Az értékesítési segédlet ugyan nem utalt konkrét szolgáltatóra, ugyanakkor azt az ügynökkel történő egyeztetéskor az ajánlattal egyidejűleg használta a biztosító képviselője, így vélhetően csekély mértékben bírt hatással a fogyasztói döntésre.

A jelenlegi rendszerben az asszisztencia szolgáltatás konkrét termék(ek)re tesz javaslatot, a biztosító honlapján elérhető információk is meghatározott bankokra vonatkoznak, így ezekben az esetben is ismeri a fogyasztó a biztosításához hitelterméket kínáló pénzügyintézetet.

18. A vizsgáló szerint eljárás alá vontnak a „Horizont” és a „Horizont Lakás Plusz” termékkel összefüggésben közzétett tájékoztatásai nem alkalmasak a Tpvt. 8.§-ában foglalt tilalmak megsértésére, ezért az eljárás megszüntetését indítványozta.

IV.

Az eljárás alá vont érdemi nyilatkozata

19. Az eljárás alá vont előadta, nem tanúsított a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartást, ezért kérte a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését.

V.

Jogi háttér

20. A Tpvt. 8.§-a (1) bekezdésének első mondata szerint tilos a gazdasági versenyben a fogyasztókat megtéveszteni. Ugyanezen cikk (2) bekezdésének a) pontja értelmében a fogyasztók megtévesztésének minősül, ha az áru ára, lényeges tulajdonsága - így különösen összetétele, használata, az egészségre és a környezetre gyakorolt hatása, valamint kezelése, továbbá az áru eredete, származási helye, beszerzési forrása vagy módja - tekintetében valótlan tény vagy valós tény megtévesztésre alkalmas módon állítanak, az árut megtévesztésre alkalmas árujelzővel látják el, vagy az áru lényeges tulajdonságairól bármilyen más, megtévesztésre alkalmas tájékoztatást adnak.

A Tpv. 9.§-a szerint a használt kifejezéseknek a mindennapi életben, illetőleg a szakmában elfogadott általános jelentése az irányadó annak megállapításánál, hogy a tájékoztatás a fogyasztók megtévesztésére alkalmas-e.

A Tpv. 67.§-ának (4) bekezdése értelmében nem indítható vizsgálat, ha az e törvénybe ütköző magatartás elkövetése óta három év eltelt. Ha a törvény rendelkezéseibe ütköző magatartás azzal valósul meg, hogy valamely helyzetet vagy állapotot nem szüntetik meg, a határidő mindaddig nem kezdődik el, amíg ez a helyzet vagy állapot fennáll.

A Tpv. 72.§-a (1) bekezdésének a) pontja szerint az eljáró versenytanács a vizsgáló jelentése alapján az eljárást megszünteti, ha nem látja indokoltnak annak folytatását, illetve megállapítja, hogy az eljárás alá vont ügyfél a törvénybe ütköző magatartás hiányában nem marasztalható el.

A Tpv. 77.§-a (1) bekezdésének j) pontja értelmében az eljáró versenytanács határozatában a 72.§ (1) bekezdésének a) pontja szerint az eljárást megszünteti.

VI.

A Versenytanács döntése

21. A Tpv. III. fejezete körében a versenyfelügyeleti eljárás célja annak megállapítása, a Tpv-be ütköző módon sérült-e a fogyasztóknak az az érdeke, hogy kellő ismeretek birtokában, tisztességtelen befolyásolástól mentesen hozzassák meg bármely versenyjogilag releváns döntésüket.

22. A Tpv. a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartások tilalmazásával a gazdasági versenyt oly módon óvja, hogy nem engedi tisztességtelenül befolyásolni a fogyasztói döntés mechanizmusát. A tisztességtelen befolyásolás kihat vagy kihathat a fogyasztók versenytársak, illetve az azonos vagy egymást ésszerűen helyettesítő termékek közötti választásának a folyamatára, s ezáltal a verseny alakulására.

23. Általános követelményként fogalmazódik meg, hogy a nyereség és vagyonszerzés céljából gazdasági tevékenységet folytató vállalkozásnak a magáról vagy termékeinek lényeges tulajdonságáról adott, fogyasztóknak szóló tájékoztatása igaz és pontos legyen.

24. A fogyasztók megtévesztése a termék lényeges tulajdonságára vonatkozó bármilyen valótlan tényállítás révén megvalósul. A jelen esetben az eljárás alá vont termékének lényeges tulajdonsága, hogy az életbiztosítás mellett megnyílik a lehetőség egy lakáshitel felvételére is, így az ezzel összefüggő tájékoztatás versenyjogi értékelés tárgya lehet.

A Versenytanács megjegyzi, nemcsak a fogyasztók felé írásban megvalósuló tájékoztatás képezheti a versenyjogi értékelés alapját, hanem adott esetben a vállalkozás által nem egyedi jelleggel szóban nyújtott tájékoztatás is. A vállalkozás termékeinek népszerűsítésével foglalkozó, a szerződések megkötése érdekében eljáró alkalmazottak, ügynökök stb. által adott szóbeli tájékoztatás tartalma megállapítható például az alkalmazott értékesítési segédletekből, oktatási anyagokból.

25. A jelen esetben a Versenytanács a vizsgálat irányából adódóan abban a kérdésben kellett állást foglalnia, az eljárás alá vont a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas módon adott-e tájékoztatást a fogyasztóknak a „Horizont” életbiztosítással kapcsolatban. Figyelemmel a korábbi hasonló tárgyú ügyekben (Vj-168/1998., Vj-7/2000.) a Versenytanács határozataiban és az ezek felülvizsgálata során hozott bírósági ítéleteiben tett megállapításokra, a Versenytanács azt vizsgálta, hogy

- a termék terjesztésének megkezdésekor az eljárás alá vont (jogelődje) életbiztosítása mögött állt-e lakáshitelt nyújtó bank, azaz az eljárás alá vont (jogelődje) kötött-e olyan megállapodást bankkal, amely megalapozottá tette a fogyasztók irányában megfogalmazott ígéreteit,
- a termékről adott tájékoztatásban az eljárás alá vont megfogalmazott-e olyan állítást, amely szerint a fogyasztó bármely bank esetében felhasználható tőkefedezetként az életbiztosítás, vagy csak olyan tájékoztatást kapott-e a fogyasztó, hogy az életbiztosítás csak az eljárás alá vonttal együttműködési megállapodást kötő bank vonatkozásában vehető figyelembe tőkefedezetként,
- az eljárás alá vont tett-e olyan ígéretet, hogy az életbiztosítással rendelkező fogyasztó biztosan lakáshitelhez juthat.

26. A fogyasztóknak szóló tájékoztatás vonatkozásában két, egymástól elváló szakaszt különböztetendő meg:

- az 1998. november 1-től 2002. július 1-ig tartó időszak, amikor a „Horizont Lakás Plusz” termékcsomag került értékesítésre,
- a 2002. július 1-től tartó időszak, amikor a „Horizont” életbiztosítás csak önállóan, kapcsolódó hitellehetőség nélkül kerül kötésre.

27. Az 1998. november 1-től 2002. július 1-ig tartó időszak vonatkozásában a Versenytanács megállapította, az eljárás alá vont ezen időszakban tanúsított magatartása a Tpv. 67.§-ának (4) bekezdése alapján elévülés következtében nem vizsgálható, amelyen az a körülmény sem változtat, hogy egyes fogyasztók vonatkozásában csak 2007 első félévében merül majd fel, hogy a szerződés megkötésekor az eljárás alá vont a valóságnak megfelelő vagy megtévesztő tájékoztatást adott-e számukra. Az ezzel kapcsolatos esetleges tájékoztatási problémák versenyjogi értékelésére a jelen, a Tpv. 2005. november 1-jén hatályba lépő módosítását megelőzően indított eljárásban nincs lehetőség.

28. A 2002. július 1-jét követően a fogyasztóknak nyújtott tájékoztatás kapcsán a vizsgálat nem tárt fel olyan bizonyítékot, amely alapján az lenne megállapítható, hogy az eljárás alá vont a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmas magatartást tanúsított volna.

A Hírlevél” nem tartalmazott a Tpv-be ütköző tájékoztatást, nem informálta arról a fogyasztókat, hogy a „Horizont” életbiztosítás megkötésével lehetőség lenne lakáshitel felvételére.

Az interneten megjelent tájékoztatás vonatkozásában a Versenytanács szintén nem azonosított a fogyasztók megtévesztésére alkalmas tájékoztatási elemeket. A tájékoztatás közzétételekor az eljárás alá vont rendelkezett megállapodással az adott bankkal. Az interneten az is feltüntetésre került, milyen feltételek teljesülése esetén van lehetőség hitel felvételére, amely nyilvánvaló teszi a fogyasztók számára, hogy a hitelhez való hozzájutás nem automatikus. Megjegyzi a Versenytanács, 2002-ben és azt követően a fogyasztók előtt már általánosan ismert volt, ahhoz, hogy lakáshitelt vegyen fel valaki, a bank által meghatározott feltételeknek

kell teljesülniük, s - egy kifejezetten erre vonatkozó állítás hiányában - nem lenne reális egy olyan fogyasztói várakozás, hogy valaki automatikusan juthat hozzá lakáshitelhez.

29. Figyelemmel a fentiekre a Versenytanács a versenyfelügyeleti eljárást megszüntette a Tpv. - a törvény 77.§-a (1) bekezdésének j) pontja által felhívott - 72.§-a (1) bekezdésének a) pontja alapján.

30. A Versenytanács felhívja a figyelmet arra, hogy a 2002. július 1. után tanúsított eljárás alá vonti magatartás versenyjogi értékelését kizárólag az elé tárt bizonyítékok alapján végezte el, amely nem zárja ki egy újabb versenyfelügyeleti eljárás megindítását, ha a Gazdasági Versenyhivatal előtt a jelen eljárásban rendelkezésére állóktól eltérő bizonyítékok válnak ismertté, olyanok, amelyek azt igazolják, hogy az eljárás alá vont a Tpv. megsértésére alkalmas magatartást tanúsított.

31. A Versenytanács határozatát a Tpv. 74.§-a második mondatának figyelembevételével tárgyaláson kívül hozta meg.

32. A határozat elleni jogorvoslati jogot a Tpv. 83.§-ának (1) bekezdése biztosítja.

Budapest, 2006. március 6.